

RÅDET FOR SOCIALT UDSATTES BEMÆRKNINGER TIL ANBEFALINGER FRA EKSPERTUDVALGET PÅ SOCIALOMRÅDET

Rådets bemærkninger til den samlede rapport

Rådet for Socialt Udsatte mener grundlæggende, at borgere, der benytter ydelser på det specialiserede socialområde, skal have den hjælp, de har brug for, for at kunne leve deres liv bedst muligt. Det er et politisk ansvar at sørge for, at lovgivning og økonomi skaber mulighed for dette. Økonomistyring må ikke gå ud over kvaliteten af borgernes tilbud.

Rådet mener samtidig, at det er væsentligt, at ressourcerne på det specialiserede socialområde anvendes økonomisk og fagligt bedst muligt. Med stigende udgifter på især botilbud er det derfor nødvendigt at tage hånd om de udfordringer, med stigende udgifter på især botilbud, der ligger til grund for udvalgets arbejde.

Forudsætningen for rådets opbakning til politisk implementering af ekspertudvalgets anbefalinger er, at anbefalingerne ses som en samlet pakke. De ændrede rammer for økonomisk styring på området skal følges af bedre rammer for og krav til faglig kvalitet, samt af et større fokus på forebyggelse. Styringsanbefalingerne bør derfor ikke implementeres, med mindre de faglige anbefalinger også implementeres. Helt afgørende er det, at anbefalingerne om forebyggelse samt om forskning og data implementeres med henblik på løbende opbygning af vidensgrundlag i forhold til virkning af indsatser. Den samlede implementering bør planlægges grundigt, følges tæt og monitoreres/evalueres løbende, så der for borgerne ikke opstår utilsigtede negative konsekvenser, der ikke opdages og korrigeres. Der kan evt. hentes inspiration i 10-årsplan for psykiatrien ift. en samlet, langsigtet, finansieret plan, der følges og monitoreres.

Rådet bakker op om udvalgets arbejde og mener, at ekspertudvalgets 19 anbefalinger løser den opgave, udvalget er blevet stillet, hvortil forudsætningen har været, at anbefalingerne skal være neutrale for de offentlige finanser. Rådet foreslår, at enkelte af rapportens anbefalinger justeres, men understreger også, at det er vigtigt ikke at plukke udvalgte anbefalinger ud, da nogle anbefalinger er forudsætninger for, at andre vil have den ønskede effekt.

RÅDETS BEMÆRKNINGER TIL ANBEFALINGERNE

Spør 1:

Vi skal vide, hvad der driver udviklingen i udgifterne og borgernes indsatser

1. anbefaling: Revision af serviceloven – og større klarhed

Et gennemsyn af serviceloven med henblik på sikring af inddragelse af borgerens perspektiv og ønsker er meget positivt og ligger i forlængelse af rådets anbefalinger til bl.a. værdighedsreformen. Det er også positivt, at loven skal sikre helhedsfokus. Det bør dog, inden en revision, undersøges i hvilket omfang de ønskede ændringer allerede er sikret for borgeren via kapitel 2 i Retssikkerhedsloven.

2. anbefaling: Tydeliggør rækkevidden for de enkelte reglers anvendelse

Ankestyrelsen risikerer at blive de facto stækket med dette forslag, selvom styrelsen bevarer sin formelle uafhængighed. Rådet anser Ankestyrelsen som garant for borgerens rettigheder. Derfor er det vigtigt, at Ankestyrelsens uafhængighed beskyttes. Forslaget vil dog øge muligheden for, at der træffes afgørelser, som fungerer bedre i praksis. En væsentlig forudsætning for, at rådet kan støtte ændringen er, at ministeriet indtræder i dialogforum.

3. anbefaling: Nye rammer for kapacitetsstyring og etablering af botilbudspladser

Det er væsentligt, at implementeringen af nye rammer for kapacitetsstyring følges tæt for at sikre, at den ændrede styringsmodel bidrager positivt til oprettelsen af det rette antal pladser, men også at pladserne lever op til faglige kvalitetsstandarder og specialiseringer i forhold til borgernes behov.

4. anbefaling: Udvikling af nyt takstsystem for socialområdet

Det er vigtigt, at taksterne udarbejdes på baggrund af kvalitetsstandarder som f.eks. krav til faciliteter, specialisering og faglige krav til personalets uddannelsesniveau, og at de tager højde for borgernes individuelle behov. Ligeledes er det vigtigt, at der sikres gennemsigtighed i et nyt takstsystem.

5. anbefaling: Hensigtsmæssig udvikling af botilbudskapaciteten

Ingen bemærkninger

6. anbefaling: Bedre understøttelse af match mellem borger og botilbud

- Fleksible botilbud med flere typer af pladser, vil betyde, at borgere kan blive boende, selv om deres behov ændrer sig. Dette vil være til nogle borgeres fordel, men ikke alle, da det kan betyde, at man bor sammen med mennesker, man ikke trives sammen med, fordi borgernes udfordringer er for forskellige.

- Målrettede tilbud til særlige målgrupper kan være til fordel for f.eks. socialt udsatte unge, kvinder eller LGBTQ+ personer.
- Ved flytning af borgere skal der foretages en grundig faglig vurdering i forhold til borgerens trivsel mv., da flytning er indgribende i menneskers liv. Rådet anerkender dog, at det ikke er bæredygtigt, at der optages dyre pladser til ugunst for andre borgere med større behov, samt at det ikke er bæredygtigt, at borgere fastholdes permanent på dyre pladser, hvis deres behandlingsbehov ikke er tilsvarende stort. Det er helt centralt i denne sammenhæng, at borgernes retssikkerhed sikres med en let og tilgængelig klageadgang.

7. anbefaling: Revision af magtanvendelsesreglerne

Magtanvendelse er alvorligt, skal begrænses mest muligt, og må aldrig erstatte omsorg og pleje. Rådet støtter, at det afklares, hvad der fremadrettet bør betragtes som magtanvendelse.

8. anbefaling: Bedre styring på krisecenterområdet

Det er helt afgørende, at selvmødeprincippet fastholdes, så mennesker i akut fare kan få hjælp. Rådet mener samtidig, at ansvaret for borgerens velfærd skal fastholdes hos kommunen under opholdet, og at borger, krisecenter og kommune arbejder målrettet på udskrivning, så snart det er muligt. Det er væsentligt, at der i forbindelse med udskrivning foreligger en helhedsorienteret handleplan for borgeren, evt. i samarbejde med politiet, så borgeren sikres den nødvendige langsigtede hjælp og sikkerhed uden for krisecentret.

Spor 2: Vi skal vide hvilken forebyggelse, der kan hjælpe borgeren, før problemerne vokser

9. anbefaling: Øget fleksibilitet for tilpasning af forebyggende indsatser efter barnets lov

Det er væsentligt, at lovgivningen understøtter en samtidig og helhedsorienteret indsats, og at indsatsændringer kan ske hurtigt, både for børn og familier, udsatte voksne og for personer med funktionsnedsættelse. Rådet støtter derfor op om, at der skal kunne visiteres til flere indsatser samtidigt.

10. anbefaling: Større fokus på understøttelse af overgangen til voksenlivet for udsatte unge

- Ungestøtte er en helt central forebyggelsesindsats for at modvirke socialt udsathed i voksenlivet. Der er behov for en nytænkning af området og en bredere palet af indsatser for de unge i overgangen til voksenlivet. Det skal samtidig sikres, at ungestøtte-indsatserne bygger på evidensbaserede metoder som fx IPS, ACT, ICM og CTI, så der opnås en mere ensartet indsats på tværs af kommuner.

- Støtte i overgang til egen bolig, beskæftigelse og uddannelse samt støtte til fællesskaber og sociale relationer er afgørende for at få skabt en god start på voksenlivet.
- Ungestøtte bør gøres til en rettighed for alle anbragte unge – og retten skal gælde allerede fra den unge fylder 15 år og helt frem til 30 år. Det er vigtigt, at de unge selv får indflydelse på handleplaner og at ungestøtten indrettes, så den unge får ejerskab over de beslutninger, der træffes.

11. anbefaling: Etablering af en statslig resultatbetalingsfond

Rådet har længe anbefalet, at der udvikles en model, der kan skabe en bedre incitamentstruktur i det offentlige, så høste-så problematikken mindskes, og rådet støtter derfor varmt dette forslag.

12. anbefaling: Opbygning og udbredelse af viden om forebyggende indsatser

Der er stort potentiale i at investere i tidlige forebyggende indsatser, der er evidensbaserede. Det er derfor også vigtigt, at viden om forebyggelse og effekter af konkrete indsatser er en del af en forskningsstrategi. Rådet bakker desuden op om bedre udbredelse af eksisterende viden og udbredelse af, hvordan de eksisterende vidensplatforme som social.dk kan bruges i kommuner mv.

Spør 3: Fokus på kerneopgaven

13. anbefaling om regelforenklinger i sagsbehandlingen og mere tid til kerneopgaven

- Der skal prioriteres ressourcer til borgerrettede opgaver, så frontmedarbejderne kan bruge mest mulig tid med borgerne. Derfor er det positivt at se på en regelforenklings sager med mange klager og omgørelser, så det bliver lettere for borgere at gennemskue deres rettigheder og for medarbejdere at administrere korrekt.
- Der skal være fokus på, at borgernes rettigheder ikke forringes i arbejdet med at forenkle lovgivningen.

14. anbefaling: Forenkling af tilsyn gennem ny model for socialtilsynets tilsyn

- Et årligt tilsyn er med til at sikre, at kvalitetskrav mv. på de sociale tilbud efterleves. Bureaucrati i forbindelse med tilsynet kan mindskes og gøres smartere, men i udgangspunktet bør et årligt tilsyn ikke trække mange ressourcer på et velfungerende tilbud.
- Det er vigtigt at have fokus på, at en evt. besparelse på tilsyn ikke betyder en ringere kvalitet på tilbuddene, samt på at der sikres en ensartet kvalitet på tværs af de regionale tilsyn.
- Det kan være fornuftigt at se på kvalitetsmodellen for sociale tilbud, ikke nødvendigvis mhp. forenkling men mhp. forbedring, så modellen i højere grad måler på kvaliteten i tilbuddet, herunder på om der bruges evidensbaserede indsatser (skal ses i sammenhæng med forskningsstrategi).

- Udviklingen på socialområdet i disse år går i retning af færre og kortere ophold på institutioner, til fordel for mere individuel, fremskudt og helhedsorienteret støtte i fx borgerens eget hjem. Det kan derfor være relevant for socialtilsynet at se bredere på fx tilsyn på sociale tilbud med statstilskud uden lovhjemmel, samt tilsyn med forebyggende, ambulante og fremskudte indsatser som bostøtte, støttekontaktperson og andre individuelle støtte- og rådgivningsfunktioner såvel som på sociale tilbud som samværs- og aktivitetstilbud under serviceloven.

Spør 4: Vi skal gøre det, der virker

15. anbefaling: En ny og sammenhængende forskningsstrategi på socialområdet

Det er helt centralt for en velfungerende social sektor, at indsatser baseres på evidensbaseret viden. Derfor er en sammenhængende forskningsstrategi forudsætningen for virksomme sociale indsatser i fremtiden.

16. anbefaling: En ny data- og digitaliseringsstrategi på socialområdet for 2025-2030

Det er en afgørende, at der udarbejdes en samlet strategi for data og digitalisering, fordi det er en forudsætning for at få viden om, hvad der virker, og hvordan pengene anvendes bedst. Bedre muligheder for at dele data på tværs af myndigheder er centralt for at sikre borgere et sammenhængende forløb.

17. anbefaling: Styrket formidling og anvendelse af viden i praksis på socialområdet

Det er vigtigt, at forskningen kan anvendes af praktikere og kan omsættes til konkrete anbefalinger eller lovgivning. Opkvalificering af medarbejdere er et vigtigt fokusområde ift. at få viden implementeret i praksis.

Spør 5: Progression for borgeren

18. anbefaling om en fortsat omstilling mod principperne i den socialfaglige tilgang recovery-orienteret rehabilitering

Det er centralt, at borgerens egne mål er styrende for indsatsen, og rådet bakker derfor op om en fortsat udbredelse af principperne i recovery-orienteret rehabilitering. Det er dog vigtigt at have for øje, at ikke alle borgere har mulighed for at blive mere selvhjulpne – der vil være en gruppe af udsatte og ældre, hvor indsatsen skal handle primært om lindring og omsorg.

19. anbefaling: Afdækning af erfaringerne med at anvende standardiserede mål ift. at følge borgerens livskvalitet og progression

- Det er vigtigt, at mål for progression går på tværs af fagområder, så de understøtter helhedsorienterede indsatser.
- Det er vigtigt, at udviklingen af standardiserede mål for måling af progression sker med udgangspunkt i forskning.

16. april 2024

- Det er vigtigt, at standardiserede mål udarbejdes med udgangspunkt i borgernes oplevelse, og dermed med måleredskaber, der kan rumme mange forskelligartede borgerforløb.